

Att fotografera insekter

av Ann-Marie Björn

Själv vill jag gärna se mig som insekternas och småkrypens porträttfotograf. Det finns så mycket personlighet hos de små, och det är en djupt fascinerande värld att vara på besök i. Jag vill vara delaktig, inte döda. Ibland kan jag till och med sträcka ut en hjälpande hand på ena eller andra viset. En halvtöig dag i februari, hade den stora svarta jordlöparen frusit fast i en vattengöl med sin högra antenn och kom ingenstans. Den gillade inte alls mina räddningsförsök med att andas varmluft på den för att tina isen runt antennen. Men det lyckades, och jag kunde förflytta den till en säkrare plats. Käkarna var kaxiga, upplevelsen var ju inte så kul för den precis, men den försökte aldrig bita mig. Jag är ju alla småkryps vän. **Bild 1.** Även en spindel, *amaurobius fenestralis* (vanlig mörkrumsspindel), hade frusit fast, och kunde inte undkomma mitt kameraöga. **Bild 2.** Det är lite Nalle Puh över harkrankarna, är det inte? De har ju inte så stor hjärna. Det kan de ju inte ha, med det där lilla huvudet... **Bild 3** Bli bedårad av en broms, inte bara biten. Se henne djupt in i ögonen och låt dig förledas. **Bild 4.**

Nyfiken liljebagge: "Va!? Fotar du mig?" **Bild 5.** Humlebagge på middag i nyponros: "Vem är du som stör mig i maten?" **Bild 6** En anonym en, på vandring på blad av värdväxten stinksyska. Grön sköldbagge gömmer sig helst under sin egen halssköld. **Bild 7** Dess larv har ingen halssköld än, så den bär runt på sitt eget avlagda skinn istället, och ser från ovasidan enbart ut som ett litet skräp. **Bild 8** Här är en annan med sköna ögon, formade som en stjärna, eller en blomma. Skenet bedrar, stjärneögonen till trots hugger hon tänderna i nästan allt som rör sig. Hon är inte nogräknad, den vattenlevande larven av bredbrämrad dykare. Och jag aktar noga mina fingrar. **Bild 9.** Lockespindel med passagerare, och ögon som periskop. **Bild 10.**

Den sällsynta sälggetingbocken, *Xylotrechus panthenirus*, förärrar mig ett besök. Bild 11 Jodå, det är den, se själva, jag har tumme med insekter jag. Bild 12.

Bon appetite!

Äta eller ätas, det är frågan. Bild 13. I väntan på maten gäller det att sitta alldeles stilla ... Bild 14 ...så kommer den flygande förr eller senare. Flugorna hade ju också tänkt sig en måltid, men för dom tog det hela en ände med förskräckelse. Äta eller ätas, naturens realitet. Blomkrabbspindeln är en skicklig jägare som sitter och lurpassar i blommor på att någon hungrig insekt ska anmäla sig som frivillig måltid. Nåja, frivilligt och frivilligt, inte precis, men måltid blir det. Av ena eller andra slaget. Bild 15 och 16. Blomkrabbspindeln har den egenheten att den kan ändra färg. På en vit blomma är den vit och på en gul blomma som johannesörten så är den gul På det viset är det lättast att försvinna in i bakgrunden utan att synas. Bild 17. För hur var det där med "frivilligheten"... vem vill frivilligt sätta upp sig på någon annans meny?

Tips och trix

Att fotografera småkryp är inte särskilt svårt. Det finns gott om billiga och bra digitalkameror på marknaden. Det enda som behövs är bra närgräns, dvs en ikon med (oftast) en blomma på. Sedan är det bara fota på. Är du nybörjare, så glöm det där med avancerad extrautrustning! Det är inte som i gamla tider, som då, på ”stenåldern”, förra millenniet, när det nästan krävdes en fotografutbildning för att lyckas ta bra kort. När fotografering var en konst förbehållet ett fåtal tekniskt kunniga. Det har numera blivit ett tillgängligt nöje för var man, och kvinna förstås.

Gå ut i trädgården och ta några hundra bilder, eller hur många du vill. Med dagens teknik är det bara att knäppa på! Det kostar dig ingenting. Självt fotar jag oftast på ett avstånd av ett par decimeter. Många insekter, spindlar, larver och andra småkryp tillåter detta utan protester, bara man inte gör häftiga rörelser.

Gå in och titta i datorn hur det blev, om de är värda att sparas, och/eller vad som kan förbättras till nästa gång. Inga långa väntetider på att bilderna ska framkallas, sånt fick man hålla på med på stenåldern. Låt dig inte förskräckas, snart är du proffs. Alla foton jag visar här, och flertalet av dem jag har tagit, är fotade på min egen tomt, inte många meter från min dator. Den Lilla Världen är rik och ymnig, resan för att komma dit, är inte längre än att du sätter dig på huk och lutar dig en smula framåt. Inte så dyrt det heller.

Man upptäcker snabbt vilka kryp som är linslusar, och vilka som är blyga, och så finns det dom man aldrig ens kommer i närheten av. De olika arterna har verkligen helt olika temperament och uppförande när man kommer. Även det är en rolig upplevelse och bekantskap man gör. En ny värld öppnar sig. Till exempel så brukar humlorna jag fotar, först inte bry sig. Om jag håller på för länge, kan de flyga upp, ta ett varv runt mig och studera vem jag är och varför. Sedan väljer de ett beteende av två. Antingen flyger de sin väg, eller så sätter de sig på sin blomma igen, och fortsätter med sitt. Då är jag avfärdad som ”knäpp men ofarlig” och så kan jag fortsätta knäppa. Även vissa flugor flyger upp, flyger till mitt ansikte och kollar in mig, innan de sedan flyger vidare. Intresset är ömsesidigt, och studerandet likaså.

Vissa skinnbaggar brukar sakta, i maklig takt, precis som om de inte bryr sig, som om det vore en tillfällighet, helt sonika förflytta sig till andra sidan av strået, bladet, eller blomman de sitter på. Till slut ser jag bara fötterna från undersidan. Många gånger kan jag inte låta bli att le, åt alla deras olika ”små hyss”.

Honungsbi mitt i maten. Bild 18. En hona av ängsblombeck, *Stenurella melanura*, mediterar över dagens måltider. Bild 19. Den söta blomflugan *Episyrphus balteatus*, baltblomfluga, gör sig väl inne bland brandliljans ståndare. Bild 20. En av höstens flygande bladlöss på min pekfingertopp. Bild 21. Skön som få är hon, med de flikade vingarna i lysande brandgult. Som en soluppgång när hon visar upp sig i all sin prakt. Bild 22. När hon slår ihop sina vackra vingar, försvinner hon. Kvar blir bara ett visset löv, hon har blivit osynlig. Osynlig för alla, utom för dem som kan insekternas alfabet. Ett tydligt vitt c lyser på vingens undersida, och den läskunnige vet då, att här gömmer sig den vackra vinbärsfuksen, *Polygonia C-album*. Bild 23. Och ja, jag är alla småkryps vän.

Porträtt av en skogsnätfjäril. Bild 24. Naturens mönster är ofta mycket fascinerande och konstnärliga. Här harmonierar trädgårdssnäckans spiraler med strimlusens raka ränder. Som en extra liten prick över i:et finns även min egen fingertopps vindlingar med. Bild 25. Harkrankarna speciella utseende ger också ofta upphov till oväntade skönhetsupplevelser. Bild 26. Studie av stenkrypare på isig promenad i februari. Bild 27, 28 och 29.

Härliga bilder kan man lätt få utan att gå tätt inpå sina modeller. Och att utifrån dessa bilder få acceptabla närbilder är lätt gjort i ett bildbehandlingsprogram. När man öppnar sina bilder i ett bildbehandlingsprogram, märker man att de är ”enorma”. Endast en liten del syns på skärmen. Istället för att då förminska bilden, klipper man ut den detalj man önskar, och vips har man ett verkligt närfoto. Skärpedjupet blir dessutom mycket bättre, än om man kryper nära inpå med kameran. Sedan får jag ofta förminska i alla fall. Själv väljer jag pixelbredd 800 eftersom det passar skärmen perfekt i min fotoblog på internet. Men det går också att välja originalpixelbredd igen om man vill. Vill man sedan avancera till att få fullt skarpa insektsbilder, ja då börjar det bli avancerat, med Men den som bara vill ha naturupplevelser, se fler detaljer och upptäcka nya världar, ja, det är faktiskt bara att sätta igång!

Bild 30 a. ”Orört” originalfoto av min vän kärrgräshoppan Hugo. Bild 30 b. Bilden utklippt så som jag önskar den. Detalj ur samma bild Bild 30 c.

Hur det gick med Hugo sedan? Det vet jag inte. Vi träffades en fin dag i augusti 2006 och blev vänner. Men sen dess har vi faktiskt inte setts, även om jag träffar hans släktingar ibland.

Att leka med datorn.

Det är inte så avancerat som det kan verka! Tvärtom är det en väldigt rolig hobby! Det behövs förstås ett någorlunda bra bildbehandlingsprogram. Men sedan räcker det i stort sett att kunna klippa och klistra, och använda kloningsverktyget. Sedan: Voila! Med lite träning kan det till och med bli verklighetstroget.

Du behöver inte göra så mycket jobb, datorn är en utomordentlig uppfinning som underlättar helt fantastiskt, och förverkligar drömmar utan krånglig utrustning och djupa specialstudier. Lite tid tar det däremot. Tiden har en förmåga att flyga iväg när man väl börjar.

Carpocoris purpureipennis, purpurskinnbagge kallas den ibland på svenska. Bild 31. Liten gosse på väg till dagis, med sitt nya husdjur. Bild 32. Ett sällsamt möte med småfolket. Bild 33. Här är dom igen. Bild 34. Tjugotvåprickig nyckelpiga blev fyrtiofyraprickig citron (fast datorn tog visst några prickar). Bild 35.

Slutligen, en presentation av fotografen.
Jodå, jag finns där. Så fint avspeglad i den vackra blomflugan, *Dasysyrphus hilaris*.